

**Ilmiy amaliy
jurnal
№ 6 (8)
2026**

**YANGI
O'ZBEKISTON
IQTISODIYOTI**

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 6-son 2026 yil

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**MIRZO ULUG‘BEK NOMIDAGI
O‘ZBEKISTON MILLIY UNIVERSITETI**

YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI

6

ISBN 978-9943-5256-3-4

Toshkent – 2026

MUNDARIJA

Karabayev R.Z. Raqamli iqtisodiyot: nazariy asoslari va O‘zbekistonda rivojlanish yo‘nalishlari.....	8
Ubaydullayeva N.A. Zamonaviy iqtisodiy sharoitda kichik biznes korxonalarining rivojlanish strategiyalari: nazariy yondashuvlar.....	11
Xatamov A.A. Raqamli transformatsiya asosida ixtisoslashtirilgan savdo majmualarida moliyaviy resurslarni boshqarishni takomillashtirish.....	15
Yokubjonova X.Yo. Co-marketing strategiyasining ekoturizmni brendlashiga integratsiyasi: metodologik yondashuv va amaliy natijalar.....	19
Yusupova M.B., Jamoliddinova (Usmonova) S.S. Ustama xarajatlarni tasniflash va uning mahsulot tannarxini shakllantirishdagi ahamiyati.....	24
Abdug‘ofurova O.M., Yusupova M.B. Ishlab chiqarish korxonalarida tannarxni kalkulyatsiya qilish va uni takomillashtirish yo‘llari.....	27
Xojiboyev M.Sh. Xorijiy tajribalarni O‘zbekiston nodavlat oliy ta’lim muassasalari boshqaruv hisobi tizimiga moslashtirish: nazariy asoslar va amaliy istiqbollari.....	31
Исраилова Д.К. Глобализация в условиях демографического кризиса: экономические риски.....	38
Qurbonova X.I. Bozor iqtisodiyotida davlatning makroiqtisodiy muvozanatni ta’minlash va inqirozga qarshi siyosati.....	43
Asqarov A.H. Oliy o‘quv yurti talabalarida moliyaviy savodxonlikni aniqlash me’zonlari (noiqtisodiy yo‘nalishi talabalarini misolida).....	47
Yunusova S.A., Turg‘unboyev A.A. Eko-mehmonxona tushunchasi, turlari va asosiy xususiyatlari.....	51
Barnayev Z.Sh. Xizmat ko‘rsatish sohasi korxonalari raqobatbardoshligining mazmun-mohiyati va xususiyatlari.....	55
Bobokulov A.A. Erkin iqtisodiy zonalar va kichik sanoat zonalarining hududiy iqtisodiy integratsiyaga ta’siri.....	59
Рахимжонов Б.Б., Рахимжонов Б.Б. Инновационные процессы как фактор развития промышленных предприятий.....	63
Matmusayev M.O. Raqamli iqtisodiyot sharoitida sanoat korxonalarining raqobatbardoshligini oshirish strategiyalari.....	67
Raxmatjonova G.E. Ishlab chiqarish korxonalarining asosiy vositalari buxgalteriya hisobini xalqaro andozalar talablari bo‘yicha takomillashtirish.....	72
Kamoldinova N.A. Ayollar tadbirkorligi faoliyatida raqamli integratsiya darajasini baholash.....	76
Xaitova M.K. Raqamli platformalar orqali biznes modellarini yangilash va kompaniyalar strategik imkoniyatlarini kengaytirish.....	81
Yo‘ldashev M., Sotvoldiyev U. Davlat byudjetini taqchilligi va uni kamaytirish mexanizmlari.....	85
Maribjonov B.I., Arabboyev J.S. Tuman mahalliy byudjetidan moliyalashtiriladigan maktabgacha va maktab ta’limi tashkilotlarining 4-guruh xarajatlarining tahlili.....	88
Ro‘ziyev Sh.Sh. Hududiy iqtisodiy rivojlanishda mahalliy ishlab chiqarishni boshqarishning zamonaviy usullari.....	92
Nematov G‘.G‘., Sotvoldiyev U.K. O‘zbekistonda yashil iqtisodiyotga o‘tishning iqtisodiy asoslari va istiqbollari: deкупpling indeksi tahlili.....	95
Karimov D.M., Mustafayeva H. Xorij tajribasi asosida O‘zbekistonda pensiya tizimini takomillashtirish....	99
Ermatova S.I. Sanoat korxonalarida majburiyatlar tarkibi va moliyaviy barqarorlikning empirik tahlili (Andijon viloyati to‘qimachilik korxonalari misolida).....	104
Ermatov M.S. Sun’iy intellekt va mehnat bozorida raqamli inqilob: tahdidmi yoki kelajak imkoniyatimi?....	107
Azizova H.A. Raqamli transformatsiya sharoitida sanoat korxonalarining investitsion-innovatsion faoliyatini takomillashtirish yo‘llari.....	111
Юсупов А.С., Джангабаева Г.П. Международный рынок акций: содержание, виды и особенности..	114
Xusanova Z.R. Andijon viloyatida ayollar tadbirkorligini rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi va uning xususiyatlari.....	119
Abdulazizov A.A. Energetika tarmog‘i korxonalarida ishlab chiqarish resurslaridan samarali foydalanishning nazariy asoslari.....	122
Norov A.E., Fazliddinov Sh.Sh., Erkinov X.X. Liderlik va motivatsiya o‘rtasidagi munosabatga ta’sir etuvchi omillar.....	126
Атаханова Ш.С., Мирхамидова Д.Н. Цифровая трансформация как инструмент достижения ESG-целей в нефтегазовой сфере Республики Узбекистан.....	131
Toxirov J.R. Mijozlarga yo‘naltirilgan raqamli marketing asosida savdo xizmatlarini modernizatsiya qilish.	136

“YANGI O‘ZBEKISTON IQTISODIYOTI” *jurnali* 6-son 2026 yil

Sulaymonova F., Ro‘zimov B. Online ta’lim xizmatlari bozorining kengayishi natijasida an’anaviy ta’lim sektorida yuz berayotgan iqtisodiy o‘zgarishlar.....	140
Zayavitdinova N.M. Hududda xizmat ko‘rsatish korxonalari faoliyatini boshqarish strategiyasini takomillashtirish.....	143
Odilova M.A. Kimyo sanoatidagi korxonalar faoliyatida resurslardan samarali foydalanish.....	147
Axmedova D.N. Mintaqaviy raqamli tayyorlik indeksining hududiy iqtisodiy o‘shishga ta’siri.....	151
Sapayeva N.K. O‘zbekiston to‘qimachilik sanoatida yashil transformatsiya va B2B raqamli marketing asosida barqaror rivojlanish modeli.....	155
Allayarov S. Startup financing mechanisms: a comparative analysis of angel investment, venture capital, bank lending, and state grants.....	158
Махмудов О.Х. Moliya tizimining boshqa iqtisodiy tizimlar bilan aloqadorligi.....	162
Ibragimova M.M. “Yashil iqtisodiyot” va “Yashil tadbirkorlik” tushunchalarining iqtisodiy mazmuni va evolyusion transformatsiyasi.....	167
Olimjonov A. Korxona faoliyatining samaradorligini oshirishda moliyaviy barqarorlik va rentabellik ko‘rsatkichlari o‘zaro bog‘liqligini tahlil qilish.....	171
Rakhimboeva B.D. Analysis of the economic situation of the development of export activities of small businesses in Uzbekistan.....	174
Raxmatova F.Y. To‘qimachilik korxonalarida aylanma iqtisodiyot modelini joriy etishning iqtisodiy mexanizmlari.....	178
Ergasheva A.F. Milliy hunarmandchilik mahsulotlarini brendlash va bozorda pozitsiyalashning strategik yondashuvlari.....	181
Navruzova G.U. Theoretical models and institutional mechanisms, forms and structures of cooperation between education and manufacture.....	184
Djumayeva S.K. Yashil investitsiya muhitini shakllantirishda raqamli iqtisodiyotning makroiqtisodiy ta’siri (O‘zbekiston hududlari misolida).....	188
Pardayev TN., Muqimov A.R. Boymirzayev K.M. Jismoniy shaxslar tomonidan olib kiriladigan tovarlardan bojxona to‘lovlarini undirishni takomillashtirish.....	193
Ибодуллоева З.С. Экономические стимулы внедрения водосберегающих технологий в аграрном секторе Узбекистана.....	199
Ibragimova G.S. Ta’lim sifatini yaxshilashda innovatsion yondashuvlar va raqamli vositalar.....	203
Raxmatova S.S. Turizmni davlat tomonidan qo‘llab-quvvatlashning o‘ziga xos xususiyatlari.....	207
Umarova M.M. Foreign brand spillovers and export performance of smes in emerging economies: a panel data analysis.....	212
Karimova F.A. Ekoturizmni barqaror rivojlantirishning xorijiy tajribasi va ularni O‘zbekistonda qo‘llash imkoniyatlari.....	217
Raxmanov B.I. Investitsiya siyosatini amalga oshirish mexanizmini takomillashtirish.....	221
Ashurova G.N. Charm-poyabzal sanoati korxonalarida sifatni boshqarish tizimini takomillashtirish yo‘llari.....	225
Axmadjanov I.I. Shaharlar va shahar aglomeratsiyalari mintaqalar va mamlakatlar ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishining drayveri.....	228
Эгамназарова Г.Ш. Рақамли тенгсизлик: давлатлар ва тармоқлар ўртасидаги технологик узилишларни камайтириш йўллари.....	232
Mamanazarov M.A. Iqtisodiy o‘shishni rag‘batlantirishda milliy iqtisodiyotni modernizatsiya qilishning xorij tajribasi.....	236
Химматов А.Х. Йўл корхоналарини хусусийлаштиришнинг афзалликлари ва оқибатлари.....	241
Kambaraliyeva I.S. Raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnat bozorining transformatsiyasi va raqamli ko‘nikmalarning ahamiyati.....	244
Muxiddinov T.Sh. Jizzax viloyatida turizm infratuzilmasini rivojlantirish yo‘nalishlari.....	248
Sayxdodjayeva N.I. Ijtimoiy va ekologik audit: barqaror rivojlanishni ta’minlashda zamonaviy nazorat mexanizmi.....	253
Fayzullayev J.N. Milliy iqtisodiyotni innovatsion rivojlantirishning xorijiy tajribalari.....	257
Tursunova N.X. «Xayot sug‘urtasining iqtisodiy mohiyati va uning aholi moliyaviy xavfsizligini ta’minlashdagi roli».....	261
Abdishukurova G.M., Bozorboyev A.R. Sug‘urta kompaniyasi balansini “Risk tetraedri” modeli asosida baholash.....	266
Abdurasulova M.O. Zamonaviy iqtisodiyot nazariyasi asoschilari.....	270

Vaxidov A. Buxgalteriya hisobining tarkibiy tuzilishi - moliyaviy va boshqaruv hisobi.....	273
Turg‘unova T., Muftaydinov Q. Iqtisodiy zonalarda ekologik tadbirkorlikni investitsion va innovatsion qo‘llab-quvvatlashning xorijiy tajribalari.....	277
Kurbanov F.U. Raqamli iqtisodiyotning moliyaviy xizmatlar bozoriga ta’siri.....	283
Umarov T.S. Qurilish sanoati korxonalari iqtisodiy barqarorligini statistik baholashning nazariy-uslubiy asoslarini takomillashtirish.....	287
Rahimova N.A. Kichik biznes subyektlarida inson resurslarini boshqarish tizimidagi muammolari va ularni bartaraf etishda zamonaviy yondashuvlar.....	291
Yangiboyev U.A. Raqamli iqtisodiyot sharoitida iqtisodiy menejment tizimini takomillashtirishning nazariy-uslubiy asoslari va amaliy yo‘nalishlari.....	295
Махкамова Н.С. Роль зеленых облигации в финансировании проектов устойчивого развития.....	299
To‘xtarova F.Y. Analysis of tourism insurance practices and their economic efficiency.....	304
Anvarov Sh.D. O‘zbekiston qimmatli qog‘ozlar bozorida investitsion muhitni rivojlantirishning institutsional va infratuzilmaviy omillari.....	308
Xalmirzayev O.A. Ko‘p obyektli savdolarida Vickrey-Clark-Groves mexanizmining samaradorligi tahlili....	313
Zaidov I.I. Qishloq xo‘jaligi mahsulotlari bozorida raqobat munosabatlarini boshqarish mexanizmlari.....	318
Rahimova N.A. Inson kapitalini boshqarishning tashkilot raqobatbardoshligiga ta’siri.....	321
Gulimboyev S.I., Rejapov X.X. O‘zbekiston oliy ta’lim tizimida ta’lim kreditlarining iqtisodiy ahamiyati....	324
Bardiyev S.U. Mintaqada raqamli iqtisodiyotning iqtisodiy samaradorligini baholash: Xorazm viloyati misolida.....	328
Qulmatova S.S. Mahalla tizimida oziq-ovqat ta’minoti zanjirini IoT va sun’iy intellekt texnologiyalari asosida intellektual boshqarish mexanizmlarini takomillashtirish.....	332
Aminov S.S. Mintaqada qurilish sohasidagi innovatsion rivojlanishga ta’sir etuvchi omillar.....	336
Дадабоева М.М. Кичик бизнеснинг иқтисодийёт тармоқлари бўйича ривожланиш тенденциялари.....	340
Numonjonova N.A. Kichik biznesni rivojlantirishda investitsiyalardan foydalanish samaradorligini oshirish	344
Абдулазизов А.А. Гидроэнергетика саноати ва унда ресурс тежаш жараёнларининг хорижий тажрибалари.....	348
Muradov O.U. Sanoat korxonalarida iqtisodiy samaradorlikni oshirish bo‘yicha xorijiy tajribalar va ulardan foydalanish imkoniyatlari.....	352
Saidova M.J. Xorijiy mamlakatlarda kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish tajribasi va uni O‘zbekistonda qo‘llash yo‘nalishlari.....	356
Umirova G.Sh. Qurilish materiallari ishlab chiqarish korxonalarida rentabellik ko‘rsatkichlari asosida iqtisodiy samaradorlikni baholash metodikasini takomillashtirish.....	360
Narmanov U.A., Nazarov J.B., Tursunaxmadov X.Sh. Moliyaviy risklarning iqtisodiy ahamiyati va uni boshqarishning zarurligi: risk tushunchasi va uning turlari.....	365
Nosirov S.N. Barqaror moliyalashtirish global bozorlari: zamonaviy tendensiyalar va rivojlanish muammolari.....	369
Farmanov J.Z., Sanetullaev A.E. Modeling of economic basis and forecast indicators of innovation transformation processes in agricultural entrepreneurship.....	373
Mirzataev S.M. Integration of digital and smart technologies in increasing the ecological resilience of the agricultural system.....	376
Kidirniyazov A.Sh. Development of artificial intelligence-based service monitoring systems for construction quality control.....	379
Абдуллаева Ш.Э. Халқаро индекслар асосида ижтимоий ҳимоя тизимини молиялаштириш.....	382
Mirjalolova M.M. Sun’iy intellekt texnologiyalarining O‘zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik samaradorligini oshirishdagi o‘rni.....	389
Baytanov O‘.M. Sanoat korxonalarida mahsulot sifatini boshqarishning tarmoq xususiyatlari.....	394
Умаров А.Т. Особенности развития социальной сферы в Узбекистане.....	400

Bundan tashqari, jamoat joylarini obodonlashtirish, piyodalar va velosipedchilar uchun qulay harakatlanish sharoitlarini yaratish sog‘lom shaharlarni shakllantirishga yordam beradi. Piyoda, velosipedda (samokat, rolikli konkida) harakatlanish, avtotransport harakatini kamaytirish orqali hududning umumiy ekologik farovonligiga sezilarli hissa qo‘shishdan tashqari, tabiiy ravishda ularning tibbiy xizmatlarga xarajatlarini kamaytirish orqali shahar aholisining salomatligiga ijobiy ta‘sir ko‘rsatar ekan, velosiped va piyoda yurish madaniyati shahar sog‘liqni saqlash siyosatining muhim elementi sifatida ham ko‘rib chiqilishi kerak.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati:

1. OECD, 2015, Governing the City, Organisation for Economic Co-Operation and Development (OECD)
2. Puga D. The Magnitude And Causes of Agglomeration Economies // Journal of Regional Science. 2010. N 50 (1). P. 203–219.
3. The State of European Cities 2016. Cities leading the way to a better future. European Commission/ UN HABITAT, 2016.
4. Обзор классических и современных теорий «оптимального размера города» представлен в докладе: Holzer M. et al. Literature Review and Analysis Related to Optimal Municipal Size and Efficiency, Rutgers School of Public Affairs and Administration. 2009. URL: http://www.state.nj.us/dca/affiliates/luarcc/pdf/final_optimal_municipal_size_&_efficiency.pdf.
5. Solow R. M. Growth Theory — An Exposition. Oxford University Press, 1970 (2nd ed. — 2006).
6. Le Corbusier. (1935). La Ville Radieuse (Nurli shahar). Paris: Éditions de l’Architecture d’Aujourd’hui.
7. Jacobs, J. (1961). The Death and Life of Great American Cities. New York: Random House.

УДК: 338.24

**РАҚАМЛИ ТЕНГСИЗЛИК: ДАВЛАТЛАР ВА ТАРМОҚЛАР ЎРТАСИДАГИ
ТЕХНОЛОГИК УЗИЛИШЛАРНИ КАМАЙТИРИШ ЙЎЛЛАРИ**

**ЦИФРОВОЕ НЕРАВЕНСТВО: СПОСОБЫ СОКРАЩЕНИЯ ТЕХНОЛОГИЧЕСКОГО
РАЗНИЦА МЕЖДУ СТРАНАМИ И СЕТЯМИ**

**DIGITAL INEQUALITY: WAYS TO REDUCE THE TECHNOLOGICAL DIVAS
BETWEEN COUNTRIES AND NETWORKS**

Эгамназарова Г.Ш. ЎзМУ талабаси

Аннотация

Ушбу мақола давлатлар ва турли тармоқлар ўртасидаги рақамли тенгсизлик муаммосини ҳамда унинг иқтисодий ва ижтимоий таъсирини ўрганишга бағишланган. Шунингдек, мақолада рақамли тафовутнинг асосий сабаблари таҳлил қилиниб, давлатлар ва тармоқлар ўртасидаги технологик узилишларнинг салбий оқибатларини камайитириш ҳамда рақамли инклюзивликни таъминлаш бўйича самарали ёндашувлар кўриб чиқилган.

Калит сўзлар: рақамли тенгсизлик, рақамли инфратузилма, рақамли кўникмалар, рақамли инклюзивлик, иқтисодий ривожланиш.

Данная статья посвящена проблеме цифрового неравенства между государствами и различными отраслями, а также изучению его экономического и социального влияния. Также, в статье проанализированы основные причины цифрового неравенства, уменьшения негативных последствий технологических разрывов между государствами и отраслями, также рассмотрены эффективные подходы по обеспечению цифровой инклюзивности.

Ключевые слова: цифровое неравенство, цифровая инфраструктура, цифровые навыки, цифровая инклюзия, экономическое развитие.

This article is devoted to analyzing the factors contributing to digital inequality between countries and various economic sectors, as well as its impact on development processes. The article examines the effects of the digital divide on economic opportunities, education, employment, and innovation-driven development. Furthermore, it proposes ways to reduce this gap through the development of digital infrastructure, the improvement of digital skills, and the implementation of inclusive technology policies.

Keywords: digital inequality, digital infrastructure, digital skills, digital inclusion, economic development.

XXI асрнинг энг асосий ютуқларидан бири рақамли технологияларнинг жадал ривожланиши бўлди. Рақамли технологиялар турли тармоқ ва соҳаларда самарадорликни ошириш, ресурслардан оқилона фойдаланиш ҳамда вақтни тежашга хизмат қилмоқда. Афсуски, ушбу имкониятлардан барча ҳам бирдек фойдаланиш имконига эга эмас. Ҳозирги кунда рақамли технологияларнинг шиддатли ривожланиши билан бир қаторда рақамли тенгсизлик муаммоси ҳам тобора долзарб аҳамият касб этмоқда. Хусусан, давлатлар, тармоқлар ва аҳоли қатламлари ўртасидаги рақамли тафовутнинг мавжудлиги ижтимоий ва иқтисодий жараёнларга сезиларли таъсир кўрсатмоқда. Жумладан, дунё аҳолисининг деярли учдан бир қисми, яъни 2,2 миллиард нафар инсон Интернетга кириш имкониятига эга эмас. Бошқача айтганда, ҳар тўрт нафар одамдан бирида Интернетдан фойдаланиш имконияти йўқ. Ўзбекистонда Интернет тармоғи билан қамров даражаси йилдан йилга ошиб бормоқда. Ўзбекистон Республикаси Миллий статистика қўмитасининг маълумотларига кўра, 2025 йилнинг январь–август ҳолатига республика аҳолисининг 94,2 фоизи Интернетдан фойдаланиш имкониятига эга. Интернетдан фойдаланиш имкониятининг чекланганлиги асосан ривожланаётган ёки паст даромадли мамлакатларда кўпроқ учрайди. Бунда Интернет тармоғининг мавжуд эмаслиги, хизматлар нархининг юқорилиги ҳамда рақамли қурилмаларнинг етишмаслиги Интернет фойдаланувчилари сонининг кам бўлишига сабаб бўлмоқда. Ҳозирги рақамлашган бозор иқтисодиёти шароитида аҳолини ижтимоий, сиёсий ва иқтисодий янгиликлардан мунтазам хабардор қилиб бориш ҳамда кундалик ҳаётда рақамли технологиялардан самарали фойдаланишни таъминлаш долзарб вазифалардан бири бўлиб ҳисобланади.

Рақамли тафовутнинг юзага келишига бир қатор омиллар сабаб бўлади. Энг муҳим омиллардан бири рақамли инфратузилманинг етарли даражада ривожланмаганлигидир. Хусусан, ривожланаётган ва паст даромадли мамлакатларда Интернет тармоғининг етарли даражада ривожланмаганлиги рақамли қамров даражасининг паст бўлишига олиб келмоқда. Бундан ташқари, ҳудудий фарқлар ҳам муҳим аҳамиятга эга. Масалан, шаҳар марказлари ва иқтисодий жиҳатдан ривожланган ҳудудларда рақамли технологиялардан фойдаланиш даражаси юқори бўлса, чекка ва олис ҳудудларда Интернет инфратузилмаси ҳали ҳам етарлича шаклланмаган. Шунингдек, аҳолининг турли ёшдаги гуруҳлари ўртасида ҳам технологик узилишлар мавжуд. Жумладан, катта ёшдаги аҳоли вакиллари рақамли саводхонлик даражаси нисбатан паст бўлиб, уларнинг замонавий технологиялардан фойдаланиш кўникмалари ҳам етарли даражада эмас.

Рақамли қамровни ошириш мақсадида 2026 йил 24 июлда Ўзбекистон Республикаси Президентининг “Рақамли хизматлар қамрови ҳамда сифатини ошириш, шунингдек, соҳа, тармоқ ва ҳудудларни рақамли трансформация қилиш чора-тадбирлари тўғрисида” ги ПФ–141-сон Фармони қабул қилинди. Ушбу фармонда рақамли узилишни камайтириш ҳамда аҳолини рақамли трансформация жараёнларининг фаол иштирокчисига айлантириш мақсадида қуйидаги вазифалар белгиланган:

– давлат хизматларини Ягона интерактив давлат хизматлари портали орқали тақдим этиш ва аҳоли ўртасида рақамли давлат хизматларидан фойдаланишни рағбатлантириш;

- тўловларни рақамли тўлов тизимлари орқали амалга ошириш ҳамда нақд пулсиз ҳисоб-китобларни кенгайтириш;
- IT-парклар фаолиятини қўллаб-қувватлаш ва аҳолининг рақамли саводхонлик даражасини ошириш;
- ҳудудлар ўртасидаги рақамли тафовутни камайтиришга қаратилган ислохотларни амалга ошириш;
- рақамли тўлов тизимлари ва электрон тижоратни ривожлантириш;
- чекка ҳудудларга оптик толали Интернет тармоқларини олиб бориш;
- инклюзив рақамли сиёсат юритиш;
- аёллар, кексалар ва қишлоқ аҳолисини рақамли иқтисодиётга кенг жалб қилиш;
- рақамли технологиялар соҳасидаги стартапларни қўллаб-қувватлаш ва молиялаштириш.

Мазкур вазифалар, энг аввало, аҳоли ўртасида рақамли технологияларга нисбатан ишончни мустаҳкамлаш, рақамли саводхонликни ошириш ҳамда мамлакатда рақамли инклюзивлик ва рақамли қамровни кенгайтиришга хизмат қилади.

1-жадвал

Ўзбекистон аҳолисининг асосий рақамли кўникмалари

Категория	Фойдаланиш тури	Улуши (%)
Алоқа	VoIP ёки мессенжерлар орқали қўнғироқлар қилиш	65,10%
	Ижтимоий тармоқлардан фойдаланиш	44,30%
	Бириктирилган файллар билан электрон почта хабарларини юбора оладиган одамлар	24,10%
Рақамли контент яратилиши	Ҳужжатдаги нусха кўчириш ва жойлаштириш воситаларидан фойдаланиш	43,90%
	Электрон жадвалда асосий арифметик формулалардан фойдаланиш	15,90%
	Дастур ёрдамида презентациялар яратиш	5,80%
	Дастурлаш тилларидан фойдаланган ҳолда компьютер дастурларини яратиш	1,40%
АКТ кўникмаларига эга одамлар	Тиббий маълумотни қидириш	13,2%
	Газета, журнал ёки китобларни ўқиш ёки юклаб олиш	19,2%
	Мақсулотлар ёки хизматлар ҳақида маълумот олиш	10,2%
Хавфсизлик	Қурилмалар ва ҳисобларни ҳимоя қилиш учун самарали хавфсизлик чораларини ўрнатиш	6,70%
	Қурилмалар, шахсий ҳисоб ёки иловадаги махфийлик соғламаларини ўзгартириш	1,40%
Муаммоларни ҳал қилиш	Янги қурилмаларни улаш ва ўрнатиш	14,70%
	Онлайн банкинг	10,90%
	Компьютерингиз ва бошқа қурилмалар орасида файлларни узатиш	7,80%
	Дастурий таъминотни қидириш, юклаб олиш ва соғлаш	7,20%
	Товарлар ва хизматларни сотиб олиш ёки брон қилиш	1,90%
	Онлайн курсларда қатнашиш	1,40%

Манба: Infocom.uz, <https://share.google/TuouAbV3IHrASrnT>

Юқоридаги жадвал маълумотларидан шуни хулоса қилиш мумкинки, республика аҳолисининг асосий қисми рақамли технологиялар орқали амалга ошириладиган мураккаб операцияларни бажаришда қийинчиликларга дуч келмоқда, яъни уларда етарли даражада рақамли кўникмалар шаклланмаган. Айниқса, дастурий таъминот ва қурилмалар билан ишлаш, шунингдек, юзага келадиган техник ёки дастурий муаммоларни мустақил ҳал қилиш кўникмалари аҳолининг катта қисми учун чекланганлигича қолмоқда. Рақамли узилиш нафақат кундалик амалиётларни бажариш учун талаб қилинадиган вақт ва молиявий ресурслар ҳажмини оширади, балки қатор ижтимоий ва иқтисодий муаммоларни ҳам келтириб чиқаради. Жумладан, тармоқлар ўртасидаги рақамли тафовут рақобат муҳитининг заифлашишига ва самарадорлик даражасининг пасайишига олиб келиши мумкин. Масалан, қишлоқ хўжалиги соҳасида банд бўлган аҳолининг катта қисми рақамли технологиялар ҳақида етарли билим ва кўникмаларга эга эмаслиги сабабли аграр соҳада амалга

оширилаётган ислохотларнинг самарадорлиги пасайиши, шунингдек, кутилаётган натижаларга эришиш жараёни секинлашиши мумкин. Бундан ташқари, бандлик даражасидаги тафовутлар ҳам рақамли узилиш билан боғлиқ бўлиши мумкин. Яъни, чекка ҳудудларда яшовчи аҳоли вакиллари ҳамда замонавий инфратузилмага эга ривожланган марказий шаҳарларда истиқомат қилувчи аҳоли ўртасида иш имкониятларидан фойдаланиш даражасида сезиларли фарқлар кузатилиши мумкин.

Рақамли тенгсизлик ва технологик узилишларни бартараф этиш учун, энг аввало, ривожланган давлатларнинг мазкур масалага нисбатан ёндашувларини ўрганиш ва уларнинг самарали тажрибаларини Ўзбекистон шароитига мослаштирган ҳолда татбиқ этиш муҳим аҳамиятга эга.

Масалан, Сингапур ва Эстония рақамли қамров ҳамда рақамли бошқарув даражаси бўйича дунёда етакчи ўринларни эгаллаб келаётган давлатлар ҳисобланади. Ушбу мамлакатлар тажрибасини ўрганиш жараёнида, аввало, аҳолининг рақамли саводхонлик даражасини оширишга қаратилган кенг қўламли чора-тадбирларни кўриш мумкин. Хусусан, Сингапур давлати ҳар йили давлат бюджети ҳисобидан ўрта ва катта ёшдаги аҳоли вакилларининг компьютер саводхонлиги ҳамда рақамли кўникмаларини оширишга қаратилган дастурларни молиялаштиради. Эстония ҳукумати эса давлат хизматларини юқори сифатда электрон шаклда тақдим этиш тизимини йўлга қўйган бўлиб, аҳоли ҳам ушбу рақамли хизматлардан кенг фойдаланади. Шу билан бирга, ҳар икки мамлакатда Интернет қамров даражаси ва тармоқ тезлиги юқори бўлиб, ҳатто чекка қишлоқ ва ҳудудлар ҳам сифатли Интернет инфратузилмаси билан таъминланган.

Хулоса қилиб айтганда, рақамли қамров бўйича юқори кўрсаткичларга эга бўлган мамлакатларнинг деярли барчаси аҳолининг рақамли саводхонлигини оширишни асосий устувор йўналишлардан бири сифатида белгилаган. Чунки сифатли Интернет инфратузилмаси ва электрон хизматлар мавжуд бўлган тақдирда ҳам, аҳоли улардан самарали фойдалана олмаса, амалга оширилаётган ислохотларнинг самарадорлиги пасайиши мумкин. Ўзбекистонда ҳам ўрта ва катта ёшдаги аҳоли қатламлари учун рақамли саводхонликни оширишга қаратилган махсус лойиҳалар ва ўқув дастурларини ишлаб чиқиш рақамли тенгсизликни камайтириш йўлидаги муҳим қадамлардан бири бўлиши мумкин. Кейинги босқичда эса чекка ҳудудларни сифатли Интернет тармоғи билан таъминлаш ҳамда рақамли технологиялар ва хизматлардан фойдаланиш учун талаб этиладиган молиявий, вақт ва бошқа ресурсларни камайтириш зарур. Ўзбекистонда амалга оширилаётган рақамли ислохотлар маълум вақт ва тизимли ёндашувни талаб қилади. Энг муҳими, бу жараёнда изчилликни сақлаш, доимий равишда такомиллашиб бориш ва жамоавий ҳаракат қилишдир.

Илмий раҳбар: проф. Хошимов П.З.

Фойдаланилган адабиётлар рўйхати:

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2023 йил 24 майдаги "Рақамли хизматлар қамрови ва сифатини ошириш ҳамда соҳа, тармоқ ва ҳудудларни рақамли трансформация қилиш чора тадбирлари тўғрисида" ги ПҚ-162-сон Қарори.
2. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2020 йил 5 октябрдаги "Рақамли Ўзбекистон — 2030" стратегиясини тасдиқлаш ва уни самарали амалга ошириш чора-тадбирлари тўғрисида" ги ПФ-6079-сон Фармони.
3. Ван Дижк, Ж. The digital divide. Polity Press. 2020
4. Ўзбекистон Миллий Статистика Кўмитаси расмий сайти, https://stat.uz/en/press-center/news-of-committee/64213?utm_source=chatgpt.com
5. The International Telecommunication Union расмий сайти, https://www.itu.int/itu-d/reports/statistics/facts-figures-2025/?utm_source=chatgpt.com
6. infocom.uz маълумотлар сайти, <https://share.google/TuoouAbV3IHrASrnT>